

Biuro Poszukiwań i Identyfikacji

<https://poszukiwania.ipn.gov.pl/bbp/aktualnosci/31801,Rodzina-Pochwatkow-bohaterowie-ktorzy-poniesli-smierc-za-pomoc-Zydom.html>
30.05.2026, 04:11

Rodzina Pochwatków – bohaterowie, którzy ponieśli śmierć za pomoc Żydom

23 marca 2026 r., w przeddzień Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką, zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr Mateusz Szpytma spotkał się z potomkami rodziny Pochwatków, która zginęła z rąk Niemców za pomoc Żydom w czasie II wojny światowej.

Józef Pochwatka prowadził niewielkie gospodarstwo rolne w Kolczynie, pełnił również funkcję gajowego w lesie należącym do hrabiego Kleniewskiego. W okresie okupacji niemieckiej Pochwatkanie udzielili schronienia jedenastu osobom narodowości żydowskiej, których ukrywali w domu na strychu oraz w dwóch położonych nieopodal ziemiankach. 5 stycznia 1943 r. wskutek donosu, do gospodarstwa Józefa Pochwatki przybyła ekspedycja karna, złożona z kilkunastu Niemców z Opolu Lubelskiego i policjantów granatowych z posterunku w Józefowie nad Wisłą. Gospodarz zdążył w ostatniej chwili ostrzec ukrywających się Żydów, którzy zbiegli do lasu.

Józef został brutalnie pobity, a następnie cała rodzina została zastrzelona. Córka Janina Czapła w chwili śmierci była w zaawansowanej ciąży. Niemcy po dokonaniu egzekucji podpalili dom i zabudowania gospodarcze Pochwatków, a także położone nieopodal budynki należące do Janiny Czapli i jej męża. Ciała ofiar zostały pozostawione na miejscu zbrodni. Pochówku dokonał następnego dnia sąsiad, grzebiąc ciała zamordowanych w dole po

ziemniakach w pobliżu gospodarstwa Janiny Czapli.

Szczałki Józefa, Bronisławy i Pelagii Pochwatków oraz Janiny Czapli i jej nienarodzonego dziecka zostały odnalezione podczas prac prowadzonych przez IPN w Kolczynie w gminie Józefów nad Wisłą w województwie lubelskim.

Podczas spotkania w Lublinie prawnukowie Józefa Pochwatki – Ryszard Pochwatka i Ewa Tobiasz – odebrali noty identyfikacyjne z rąk zastępcy prezesa IPN dr. Mateusza Szpytmy.

- Instytut Pamięci Narodowej został stworzony właśnie po to, aby odkrywać takich bohaterów, jak rodzina Pochwatków. Aby odnaleźć ich szczątki, aby przywracać o nich pamięć, aby szerzyć o nich wiedzę. Rodzina Pochwatków to kolejny przykład bohaterów, którzy ponieśli śmierć za pomoc Żydom. Podobnie jak w wypadku Ulmów – i tu Niemcy nie oszczędzili kobiety w ciąży, kobiety z dzieckiem pod sercem matki – podkreślił podczas uroczystości zastępca prezesa IPN.

W spotkaniu oprócz rodziny Pochwatków wzięli udział, m.in. Ignacy Roman Rudolf – mieszkaniec, który wskazał miejsce, w którym spoczywały szczątki rodziny Pochwatków, zamordowanej przez Niemców, oraz wspierał prace poszukiwawcze IPN, Paweł Grabek, burmistrz Józefowa nad Wisłą, a także Jego Ekscelencja ks. Mieczysław Cisto, biskup pomocniczy senior Archidiecezji Lubelskiej oraz dr Robert Derewenda, dyrektor lubelskiego Oddziału IPN, a także młodzież szkolna wraz z nauczycielami.

Wydarzeniu towarzyszyła prelekcja dr Alicji Gontarek z oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Lublinie pt. „Polacy ratujący Żydów na terenie województwa Lubelskiego – wybrane przykłady z uwzględnieniem przykładu Józefa i Bronisławy Pochwatków, ich córek: Janiny Czapli i Pelagii Krystyny Pochwatki”.

Po zakończeniu części oficjalnej uczniowie szkół wzięli udział w bloku edukacyjnym prowadzonym przez Kingę Żelazko, poświęconym błogosławionej Rodzinie Ulmów.

Uroczystość została przygotowana w związku z obchodami Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod

okupacją niemiecką.

Rodzina Pochwatków

Józef Pochwatka - urodził się 28 lutego 1891 r. w Bystrzejowicach, w ówczesnym powiecie lubelskim,

Bronisława Pochwatka z domu Czapła, urodziła się 14 kwietnia 1896 r. w Kopaninie Kaliszańskiej, powiat puławski,

córki Józefa i Bronisławy: Janina Czapła, z domu Pochwatka, urodzona 31 marca 1919 r. w Bystrzejowicach, oraz Pelagia Krystyna Pochwatka, urodzona 1 grudnia 1923 r. w Bystrzejowicach-Kolonii.

Poszukiwania

4 lipca 2024 r. zespół Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN, w ramach postępowania prowadzonego przez Oddziałową Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Lublinie, przeprowadził w miejscowości Kolczyn, koło Józefowa nad Wisłą prace, w celu odnalezienia miejsca pochówku Józefa Pochwatki, jego żony Bronisławy, córek Pelagii Krystyny oraz Janiny (po mężu Czapła), która w chwili śmierci była w zaawansowanej ciąży. Rodzina została zamordowana przez Niemców 5 stycznia 1943 r., w odwecie za ratowanie osób narodowości żydowskiej.

W trakcie przeprowadzonych prac odnaleziono na głębokości ok. 1,5 m, w pozostałościach ziemianki, szczątki ludzkie. Należały one do jednego mężczyzny, trzech kobiet oraz nienarodzonego dziecka. Szczątki kobiet spoczywały w układzie anatomicznym, zaś te, należące do mężczyzny były częściowo przemieszczone. Na niektórych kościach zidentyfikowano przebarwienia powstałe wskutek działania wysokiej temperatury.

Przy szczątkach odnaleziono liczne artefakty: buty lub ich pozostałości, pasek skórzany, guziki, korale, bransoletkę, spinkę do mankietu. Na dnie jamy grobowej ujawniono jeden pocisk.

Kalendarium Prac

Rok	2003
Rok	2006
Rok	2007
Rok	2008
Rok	2009
Rok	2011
Rok	2012
Rok	2013
Rok	2014
Rok	2015
Rok	2016
Rok	2017
Rok	2018
Rok	2019
Rok	2020
Rok	2021
Rok	2022
Rok	2023
Rok	2024
Rok	2025
Rok	2026